Kronik böbrek, dializ ve transplantasyon hastaları dayanışma ve sosyal yardımlaşma derneği kuruldu.

Kısa adı DİA - TRANS - DER olan "Kronik Böbrek, Dializ ve Transplantasyon Hastaları Dayanışma ve Sosyal Yardımlaşma Derneği adı altında dernek kurulmuştur. 7.04.1985 tarihinde kurulan derneğin özelliği dernek üyelerinin çoğunluğunu ve yöneticilerini kronik böbrek hastalarının oluşturmasıdır.

Derneğin kurucu üyeleri ve kimlikleri aşağıda gösterilmiştir:

Başkan: Necmettin GÜLTEN — Mühendis, Kronik Böbrek Hastası

Başkan Yard.: Fevzi KIRIK — Mühendis, Kronik Böbrek Hastası.

Sekreter: Gülten KEÇELİ — Öğretmen, Kronik Böbrek Hastası

Muhasip. Bülent ULUÇ — Avukat, Kronik Böbrek Hastası.

Veznedar: Abdülkadir BOZKURT — Sağlık Baş Teknisyeni, Kronik Böbrek Hastası.

Üye: Çetin TURGAN: Doç. Dr.
Üye: Zafer GÖKÇAKAN: Uzman Dr.

Derneğin Yazışma Adresi aşağıda gösterilmiştir:

DİA - TRANS - DER
Hacettepe Üniversitesi
Tıp Fakültesi, Nefroloji Anabilim Dalı,
Hemodializ Bölümü
HACETTEPE / ankara

Dergilerden seçmeler

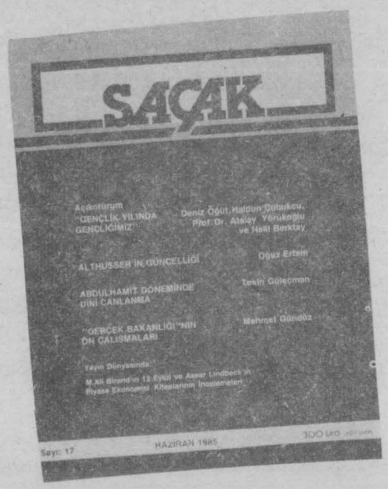

BİLİM VE SANAT (HAZİRAN)

Eğitimde Fetva Dönemi (Güney Gönenç)

Bilimsel düşünceyle dinsel dogmalar arasında yüzyıllardır süren savaşın, ülkemizdeki ilginç yansıması olan Sayın Dinçerler'in açtığı "karşı - evrimci" kampanya üzerine bir inceleme, Gönenç, yazıda, olayın artık "Darwin mi değil mi?" ikileminden çıktığını tüm eğitim sisteminin, giderek Cumhuriyet'in Anayasa'da sayılan niteliklerinin tartışılması boyutuna ulaştığını savunuyor ve konunun Anayasa'ya aykırı noktalarına değiniyor.

Karşı — Evrimci Kampanya Üzerine Notlar (Hasan Caner)

Türkiye'de evrim kuramının "yalanlanması" için başlatılan resmi kampanyanın nedenleri toplumsal yönden inceleniyor.

Üstün Irk Özlemi: Öjenizm Nedir? (Marcel Blanc)

Marcel Balnc'ın öjenizm (seçkin ırktan, asil orijinli, seçkin doğmuş kişilerin çoğalmasını istemek, aşağı ırkların ise çoğalmasının önlenmesini savunmak) üzerine yazdığı yazı Selçuk Alsan'ın çevirisiyle sunuluyor. Öjenizmin tarihsel gelişimini anlatan, tanımlayıcı bir yazı.

"Irk ve Irkçılık" Üzerine Alaeddin Şenel ile Söyleşi (A. Tufan Aydın)

Bilim ve Sanat yayınları arasında yayınlanan IRK ve IRKÇILIK DÜŞÜNCESİ kitabı üzerine A. Şenel ile yapılan söyleşide bu kitabın oluşumu, yöntemi, Darwin gerçeği, ırkçı düşünüşü etkileyen disiplinler, Nazizmin ırkçı nitelik gösterişinin nedenleri, gelişmekte olan tehlikeli ırkçılıklar üzerinde duruluyor.

DÜŞÜN (Haziran)

Dünyayı Verelim Çocuklara (Z. Özügül)

Dünya nüfusunun yaklaşık üçte birini oluşturan 15 yaş altı çocukların

haberler

"geleceksizliği" üzerine bir yazı. Özügül yazıda bu çocukların bugün yaşadığı tehlikeli durumları sergileyip, daha sağlıklı ve daha nitelikli bir gelecek için yetişkinlere düşen sorumluluğu tartışıyor.

"Özel" Bir Şiddet (Şahika Yüksel)

Kadına yönelik kaba gücün, dayağın altında yatan nedenleri ortaya çıkarmaya yönelik bir inceleme. Kadının kendi bedenini ve yaşamına ilişkin haklarını sınırlayan bu şiddet biçimi tarih boyunca hemen her toplumda rastlanan bir olgu. Yüksel, bu incelemesiyle, ciddi bir biçimde ele alınmayan bu konuya dikkatleri çekiyor. tarih boyunca hemen her toplumda rastlanan bir olgu. Yüksel, bu incelemesiyle, ciddi bir biçimde ele alınmayan bu konuya dikkatleri çekiyor.

SAÇAK (Haziran)

Gençlik Forumu (Gençlik Yılında Gençliğimiz)

Öğretmen Dünyası dergisi ile Sanat Kurumu'nun ortaklaşa düzenledikleri "Gençlik Yılında Gençliğimiz" konulu 8 Mayıs 1985'te Ankara'da gerçekleştirilen açıkoturum dergide 14 sayfa olarak sunuluyor. Savaş Yalçın, Deniz Öğüt, Haldun Çubukçu, Prof. Dr. Atalay Yörükoğlu ve Halil Berktayın katıldığı panelde gençliğin özellikleri, sorumlulukları, tarihimizdeki gençlik mücadeleleri, üniversitenin gençlik karşısındaki durumu ve gençlik yılı ilkeleri tartışılıyor.

T.T.B. Yüksek Onur Kurulu'nun çalışmaları

Türk Tabipleri Birliği Yüksek Onur Kurulu şu üyelerden oluşmaktadır. (Soyadı Sırasına Göre)

PRof. Dr. Gülçin Erseven
Prof. Dr. Hüsnü Göksel
Dt. Numan Kuzanlı
Prof. Dr. Işık Olcay
Prof. Dr. Orhan Öztürk
Dr. Fikret Pamir
Prof. Dr. Türkan Saylan
Dr. Engin Tonguç
Prof. Dr. Selçuk Tuncer

3144 sayılı yasa gereği bu kurula gözlemci olarak S.S.Y.B' Müsteşarı yada müsteşar yardımcısı ile Bakanlık Baş Hukuk Danışmanı da katılmaktadır.

T.T.B. Yüksek Onur Kurulu 1984 yılında ilk toplantısını 16.6.1984 de yapmıştır. Kurul bu toplantısında van - Muş - Bitlis - Hakkari Tabip Odası Onur Kurulunca, muayenehanesine koyduğu bir akvaryumda beslediği yılanları hastalarına gösterip, "bunu senin miğdenden çıkardım" diyerek, hekimlik onuru ile bağdaşması olanaksız tavırlar sergileyen bir anestezi uzmanına verilen 1 ay meslekten men cezasını uygun bularak onayladı. Ayrıca aynı toplantıda, Odaların buna benzer konularda titiz ve duyarlı davranmaları için uyarılmaları konusunda Merkez Konseyi'ne tavsiyede bulundu.

Yüksek Onur Kurulu ikinci toplantısını 18.12.1984 tarihinde yaptı. Bu olağan toplantıda kurul, Tıbbi Deontoloji Tüzüğü değişikliği konusundaki görüşlerini Merkez Konseyi'ne iletti ve Tüzüğün günümüz koşullarına uygun biçimde değiştirilmesi için çalışma yapılması tavsiyesinde bulundu.

Kurulun 1985 yılındaki ilk toplantısı Mart ayı içerisinde yapıldı. Bu toplantıda ilk olarak Sivas - Tokat - Çorum - Erzincan Tabip Odası Onur Kurulunca, diplomalarını [illegible]etsiz kişilere muvazaa yolu ile vererek onların çalışmalarına fırsat veren dört dişhekimine verilen birer ay meslekten men cezaları ele alındı. Deliller yeterli bulundu ve bu dişhekimlerinin meslekten men cezaları onaylandı.

Daha sonra kurul İstanbul Tabip Odası Onur Kurulunca bir röntgen uzmanına verilen 6 ay meslekten men cezasını görüşerek onayladı. (Bu karar şu anda Danıştay aşamasında olduğundan konu ile ilgili ayrıntılı bilgi verememekteyiz.)

T.T.B. Yüksek Onur Kurulu 1985 yılının ikinci olağan toplantısını Ekim ayında yapacak ve gündemindeki dosyaları karara bağlayacaktır.

Ölüm de zamlandı

11/6/1985 GÜNEŞ

Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi ve Cenaze Hizmetleri Fiyatlarını yeniden belirledi. Yeni Fiyatlar Valiliğin Onayından Sonra Yürürlüğe Girecek.

Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi bugün yaptığı toplantıda, mezar ve cenaze hizmetleri fiyatlarını yeniden belirledi.

Büyükşehir Belediye Meclisi'nin kararına göre, beton mezar ücreti 15 bin liradan, 18 bin liraya, toprak mezar ücreti de 6 bin liradan 7 bin 500 liraya çıkarıldı. Öteki cenaze hizmeti ücretleri ise şöyle tespit edildi;

TAŞIMA ÜCRETLERİ.

Evden, hastaneden mezarlığa getirme . . . . . 1200 TL.
Hastaneden cami - camiden mezarlığa getirme . . . . . 1.500 TL.
Evden mezarlığa - mezarlıktan cami camiden mezarlığa getirme . 3000 TL.
Törenli nakil. . . . . 7500 TL.
Esenboğa Havalimanından mezarlığa getirme . . . . . 5000 TL.

TABUT VE TAHTA ÜCRETLERİ:
Normal tabut ücreti . . . . . 6300 TL.
Çinko tabut ücreti . . . . . 9000 TL.
Mezar tahtası ücreti . . . . . 3600 TL.

KETEN VE GASİL ÜCRETİ
Patiska bezi ücreti (Erkek). . 3800 TL.
Patiska bezi ücreti (Kadın). . 3800 TL.
Kaput bezi ücreti (Erkek) . . 1700 TL.
Kaput bezi ücreti (Kadın) . . 1900 TL.
Gasil yıkama ücreti . . . . . 500 TL.

DİĞER MASRAFLAR VE GELİRLER
Mezar açma kapama ücreti . 1000 TL.
Bir günlük morg ücreti . . . . 1000 TL.
Amortisman ücreti. . . . . 75 TL.
1 Adet gömme izin kağıdı sureti . . . . . 50 TL.
Mezar üst yapı için izin belgesi mezar sahibinden alınır . . . . . 2500 TL.
Mezar üst yapı inşaatı için işgaliye 1 günlük 6 x 25 mezar ustalarından alınır.
24x64 Sayılı yasaya göre. . . . 150 TL.

Yeni fiyatlar valiliğin onayından sonra yürürlüğe girecek.

Enflasyon Yüzde 45

Başbakan Turgut Özal'ın talimatıyla DPT tarafından hazırlanan gizli raporda, enflasyon rakamı olarak yılsonuna kadar yüzde 45'lik bir oran belirlenirken, yatırımlarda yüzde 20 kısıntı, kalkınma hızı rakamında yüzde 1'lik bir azalma öngörüldü.

"GÜNEŞ" muhabirinin aldığı bilgiye göre, 10 kopya bastırılan ve DPT üst düzey yetkililerine "gizli" damgası vurularak teslim edilen raporun aslı Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem'e sunuldu.

YATIRIMLAR

"Genel ekonomik değerlendirme ve öneriler" başlığı taşıyan raporun yatırımlarla ilgili bölümünde, bütçe hazırlığı sırasında yapılan dolar hesabının tutmaması nedeniyle, ilk ağızda kamu yatırımlarından yüzde 20 kısıntıya gidilmesinin zorunlu olduğu belirtiliyor. Rapor, "kritik yatırımlar" olarak saydığı altyapı tesislerinden şehir içme suyu, kanalizasyon gibi vazgeçilmez nitelikte olanların sürdürülmesini de öneriyor.

İLK 6 AY

Genel ekonomik değerlendirme ve ve öneriler raporunda, kamu yatırımlarının ilk 6 aylık gerçekleşme durumlarının da dikkate alınarak, bu güne kadar planda öngörülen sürede biteceği anlaşılan yatırımlar için gerekirse 1 trilyonluk bütçe ekinden yeni ödenek verilmesi de uygun görülüyor.

ENFLASYON HESABI

DPT daire başkanlarının, uzmanların verdiği kriterlere göre hazırlattığı ve bizzat DPT Müsteşarı "Küçük Özal'ın son rötüşluranı yaptığı raporda, enflasyon tahmininin, KDV uygulaması ve zorunlu harcamalar nedeniyle 1985 sonunda yüzde 45 dolayında gerçekleşebileceği hesaplanıyor.

Enflasyon hesabında 1983'ten bu yana sarkarak gelen yanlış harcama ve ekonomik karar sapmalarının da etkili olduğu ve bu sapmaların ancak önümüzdeki yıllarda etkisini tümüyle kaybedeceği öne sürülüyor.

KALKINMA HIZI

Başbakan Yardımcısı Kaya Er-

dem'e sunulan raporun, kalkınma hızı ile ilgili bölümünde, kalkınma planının 1985 programında belirtilen ekonomik büyüklüklerde de düşme yapılması ve 5.8 olarak tahmin edilen büyüme hızının yüzde 1 düşürülerek 4.8'in üzerinde düşünülmemesi gerektiği tavsiyesi yapılıyor.

FİNANS DEĞERLENDİRMESİ

1985 yılı programı esas alınarak hazırlanan genel ekonomik değerlendirme ve öneriler raporunda, yatırımlar için finansal değerlendirme yapılarak, kamu yatırımlarının ilk planda, genel ve katma bütçeli kuruluşların 1985 hedeflerinden eksiltme planlanıyor.

Bu durumda, 1985 yılı için, KİT'ler dışında kalan kamu yatırımları içerisinde 467 milyar liralık paydan yaklaşık 100 milyar lira ilk aşamada kısıntıya girecek.

SEKTÖR BAZINDA

DPT yetkilileri, IMF konusunun, kendi kurumlarını doğrudan ilgilendirmediğini hatırlatarak, "Bu rapor, ek bütçe, kamu yatırımlarının durumu, enflasyon ve büyüme hızı gibi ekonomik kavramların büyük ölçüde etken olduğu 1985 yılı programındaki rötüşlar için hazırlanmıştır. Ancak, IMF sonbahar görüşmelerinde, Türk tarafının tezine rakamsal bir altyapı oluşturacağı açıktır" şeklinde konuştular.

ÖZAL BEKLENİYOR

DPT genel ekonomik değerlendirme raporunun, Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem'in süzgecinden sonra, Japonya gezisi dönüşü Başbakan Turgut Özal'a sunulacağı öğrenildi. Özal'ın bu raporu ekonomik kurmayları ile birlikte değerlendireceği de ifade edildi.

11/6/1985 GÜNEŞ

Hızlı nüfus tehlikesi

"Her İşçiye Karşı 2 İşsiz Var. Bu Nedenle de Çalışanın İşi ve Ücreti Tehlikededir."

Türk - İş'in hazırladığı "Nüfus Politikası" raporunda Nüfus Artışının Ortaya Çıkardığı Sorunların Çözümünde Ancak Hızlı ve Dengeli Bir İktisadi Büyüme İle Sosyal Güvenlik Politikalarının Birlikte Olumlu Rol Oynayabileceği Vurgulandı.

"ELİMİ SALLASAM ELLİSİ"

Aynı Raporda İşverenlerin Tutumu da Eleştirilerek, "İşçi Ücretleri Genel Maliyetin Yüzde 10'unu Teşkil Ediyorsa Bunda, "Sokakta Bunca İşsiz Var, Elimi Sallasam Ellisi Gelir, Fazla Ücret İstemeyin Bu kadarı Çok Bile" zihniyetinin de Payı Var" denildi.

Türk - İş, nüfus sorunları konusunda hazırladığı raporda, hızlı nüfus artışının işçiler için büyük tehlike oluşturduğunu belirterek, nüfus artış hızının azaltılması için çalışmalar yapılmasını istedi.

2,5 milyon sigortalı işçiye karşılık 5 milyon işsizin bulunduğu ifade edilen raporda, "Her bir işçiye karşı 2 işsiz bulunmaktadır. Bu nedenle de işçinin işi ve ücreti tehlikededir. Ülkemizde işçi ücretleri maliyet içinde yüzde 10 gibi gülünç bir oranın altına düşüyorsa, "Sokakta bunca işsiz var, elimi sallasam ellisi gelir, onun için fazla ücret istemeyin. Bu kadarı çok bile' diyen zihniyetin herhalde bunda payı vardır" denildi.

Raporda aşırı nüfus artışının ortaya çıkardığı sorunların çözümünde ancak hızlı ve dengeli bir iktisadi büyüme ile sosyal güvenlik politikaları nın birlikte olumlu rol oynayabileceği vurgulandı ve sorunların çözüm yolları şöyle gösterildi;

1. Ekonomik gelişmeye paralel olarak biçimde hızlı nüfus artışını sınırlayıcı ciddi bir nüfus politikası tespit ve takip edilmelidir.

2. Gelir dağılımındaki dengesizliği giderici uygun iktisadi ve mali politikalar tespit ve takip edilmelidir.

3. Sosyal güvenlik yaygınlaştırılmalıdır.

4. İnsangücü ve eğitim planlaması ciddiyetle ele alınıp sağlıklı bir şekilde yürütülmelidir.

5. Yeerli ve dengeli beslenmenin sağlanması için gıda fiyatlarını düşürücü ve gelir artırıcı politikalara öncelik verilmelidir.

6. Aile planlaması çalışmalarının sağlık hizmetleri içinde, mevcut bütün ihtiyacı karşılayacak şekilde uygulanmasına önem verilmelidir.

Türk - İş raporunda işçilerin eğitimlerinin yanısıra aile planlaması konusunda mevcut hizmetlerin yeterli hale getirilmesinin sağlanmasını da istendi.

Raporun son bölümünde ise ailelerin gebelikten korunma oranlarının 1968'de yüzde 32 iken, 1978'de yüzde 50'ye çıktığı ancak etkin bir aile planlaması ile bu çalışmalara devam edilmediği bildirildi.

Almanya'da 'Kürtaja devam' "Evet" oranı yüzde 69

Hıristiyan Demokrat Parti'nin Kürtajın Yasadışı Sayılması İçin Anayasa'da Değişiklik Yapılması Önerisi Yüzde 69 Oy Oranıyla Geri Çevrildi.

BERN, (A.A.) – Yılda 15 bin kürtaj olayı gerçekleşen İsviçre'de kürtajın yasadışı sayılması için anayasada değişiklik yapılması önerisi, referandumda halkın büyük çoğunluğu tarafından reddedildi.

Halkın yüzde 69'unun reddettiği "hayat hakkı" savunucularının girişimleriyle hazırlanan tasarı, ayrıca İsviçre'de çok kullanılan doğum kontrol haplarının ve rahim içine yerleştirilen aygıtların da yasaklanmasını öngörüyordu.

227 bin kişinin imzaladığı, oy verenlerin yüzde 69'unun reddettiği anayasa değişikliği tasarısını 7 kanton destekledi.

Koalisyon hükümetine ortak olan Hıristiyan Demokrat Parti, aşırı sağcı kuruluşlar ve kilisenin desteğiyle sunulan değişiklik tasarısında "insan hayatının ana rahmine düşer düşmez başladığı ve ancak doğal bir ölümle son bulması gerektiği" görüşü savunuluyor ve bu nedenle ölümcül hastaların hayatına son verilmesi gibi, kürtajın da yasadışı sayılması isteniyordu.

İsviçre'de yılda yapılan 15 bin kürtajın yarısının cenevre ve Zürih'te gerçekleştirildiği tahmin ediliyor.

1942'den bu yana geçerli olan İsviçre anayasası, annenin sağlığı için tehlikeli bir duruma geldiğinde kürtaj yapılmasını öngörüyor.

Referandumdan sonra bir konuşma yapan Protestan kilisesinin başı Jean - Pierre Jrod, insan hayatının en iyi biçimde nasıl korunacağını Katolik kilisesiyle tartışmak istediğini belirtti. Jrnod, insanların "hayat hakkını' yasa yoluyla değil, günlük yaşamdan öğrenmelerinin gerektiği görüşünü savundu.

13/6/1985 GÜNEŞ

Sağlıkocağında bilgisayar

Muğla İli'nin Yatağan İlçesi'nin Kavaklıdere Sağlıkocağı'nda ocakta tutulması gereken tüm bilgiler bilgisayara yüklendi. Bilgisayarın kuruluş harcamaları yalnız 150 bin lira tuttu.

Sağlıkocağı hekimi Dr. Ali CERRAHOĞLU'nun çabaları ve bölge halkının parasal katkıları ile gerçekleşen bilgisayar yardımı ile, ocağa bağlı 11 bin kişilik nüfusun hemen tüm özelliklerine ilişkin bilgileri bir kaç saniye içinde elde etmek olanak içine girmiştir.

Bilgisayara gerekli komut verilip bir düğmeye basıldıktan, gene bir kaç saniye sonra, içinde bulunulan haftada hangi bebeklere karma aşı yapılacağı, hangi bebeklere rapel uygulanacağı ekranda görülebilmektedir. Yapılan poliklinik muayenelerinin sonuçlarını da gerek bireysel, gerek tablolara dağılmış olarak, elde etmek bir kaç saniyelik iş olmuştur.

Toplum Hekimliği Bülteni Dr. Ali CERRAHOĞLU'nu bu girişiminden ötürü kutlar ve girişiminin başta Muğla Sağlık Müdürlüğü olmak üzere, ülkemiz sağlık örgütlerine örnek ve öncü olmasını diler.

Toplum ve Hekim Dr. Ali Cerrahoğlu'nu bu girişiminden ötürü kutlar ve girişiminin başta Muğla Sağlık Müdürlüğü olmak üzere, ülkemiz sağlık örgütlerine örnek ve öncü olmasını diler.

"Kalkınmada insanboyutu" toplantısı

Cumhuriyet 3 Eylül 1985

Ekonomi Servisi - "Kalkınmada İnsan Boyutu" konulu yuvarlak masa toplantısının açılış oturumunda, IMF gibi uluslararası mali kuruluşların, kısa süreli ekonomik istikrarı sağlamak için gelişmekte olan ülkelere önerdikleri politikaların bu ülkelerde insan öğesini gözardı edilmesine yol açtığı belirtildi. Açılış oturumuna başkanlık eden Ürdün Veliahtı Prens Hasan Bin Tallal, son yıllarda kısa süreli ekonomik hedefler uğruna insan kaynaklarının geliştirilmesine gereken önem verilmemesini eleştirirken, Başbakan Özal'ın yerine Türk hükümetinin görüşünü açıklayan Başbakan yardımcısı Kaya Erdem, enflasyona ve ödemeler dengesi açıklarına çok fazla önem veren uluslararası mali kuruluşların gelişmekte olan ülkeleri yüksek işsizliğe ve sağlık, eğitim, beslenme ve konut gibi alanlarda kamu harcamalarını kısmaya ittiğini bildirdi. Uluslararası çalışma örgütü ILO'nun Başkanı Francis Blanchard da 1970'li yıllardan sonra kemer sıkmaya ve sürekli dış borç ödemeye zorlanan gelişmekte olan ülkelerin "ekonomik istikrar" uğruna beslenme, sağlık ve eğitim gibi sosyal amaçlarını gözardı ettiklerini, bunun yalnızca sosyal açıdan değil, ekonomik açıdan da ağır bir bedeli olduğunu vurguladı.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ile Kuzey - Güney Yuvarlak Masasınca ortaklaşa düzenlenen "Kalkınmada İnsan Boyutu" konulu uluslararası toplantının açılış oturumu Atatürk Kültür Merkezi'nin konser salonunda yapıldı.

Açılış oturumuna başkanlık eden Ürdün Veliahtı Prens Hasan Bin Tallal, insanın temel gereksinimlerine yanıt vermeyen kalkınma çabalarını eleştirdi Akıcı bir İngilizceyle uzunca bir konuşma yapan Ürdün Veliahtı, ülkesinin en önemli kaynağı insan olduğu bilinciyle kalkınmaya çalıştığını söyledi ve delegeleri gelecek yıl Ürdün'de bu konuda bir toplantıya davet etti. Başbakan Özal'ın açılış oturumuna sunulmak üzere hazırladığı konuşmayı ingilizce olarak okuyan Başbakan Yardımcısı Kaya Erdem, uluslararası işbirliğinin yetersiz kalmasının ve uluslararası mali kuruluşların gelişmekte olan ülkeleri enflasyonla ve ödemeler dengesi açıklarıyla savaşıma zorlamasının, bu ülkeleri enflasyonla ve ödemeler dengesi açıklarıyla savaşıma zorlamasının, bu ülkelerde insan ögesinin gelişmesini önlediğini belirtti. Erdem, "Uluslararası mali kuruluşlar, enflasyonla ve ödemeler dengesi açıklarıyla savaşımı öngören ulusal politika önlemlerine çok fazla ağırlık vermişler, bunun sonucunda gelişme yolundaki ülkelerde işsizlik oranları yükselmiş, sağlık, eğitim, beslenme ve konut alanlarındaki kamu harcamalarında ve özel harcamalarda düşüşler ortaya çıkmıştır. Uluslararası işbirliğini gözardı ederek, ulusal düzeyde ekonomik istikrar çabalarına ağırlık veren gelişme politikaları, insan öğesinin gözardı edilmesine yol açmıştır. Şimdi görevimiz, kalkınmanın bir amacı olarak insan faktörünün refahını gözönüne almaktır." dedi. Erdem, kalkınma yolunda 1923'ten bu yana önemli atılımlar yapan Türkiye'nin daha yüksek bir gelişme düzeyine erişmesi için insan kaynaklarını geliştirmesinin zorunlu olduğunu da belirtti.

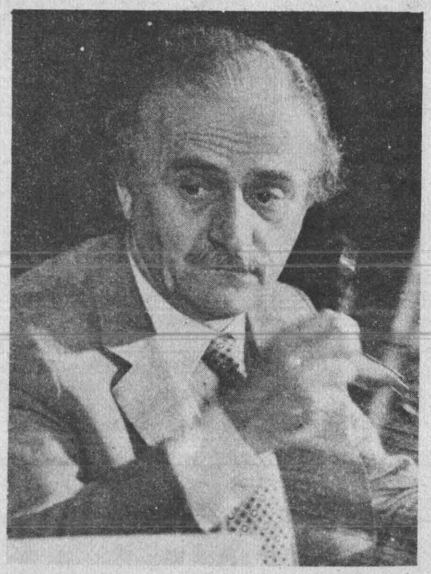

Kaya Erdem'den sonra söz alan BM kalkınma programı yöneticisi G. Arthur Brown, önemli görevin, bu tür toplantılarda alınan kararların yaşama geçirilmesi olduğunu vurguladı. Browndan sonra konuşan ILO Başkanı Francis Blanchard ise, son zamanlarda gelişmiş ülkelerde gözlenen ekonomik canlanmanın işsizlik sorununa çözüm getirmediğini, gelişmekte olan ülkelerin ise dış borç ödeme ve kısa süreli ekonomik istikrarı sağlama uğruna, 1960'lı ve 1970'li yıllarda sağladıkları refah artışlarını bile yitirme noktasına geldiklerini belirtti. ILO Başkanı Blanchard, hükümetleri beslenme, sağlık eğitim ve yoksullukla savaş gibi konularda açık seçik amaçlar belirlemeye ve bu amaçları gerçekleştirmeye yönelik makro politikaları uygulamaya çağırdı.

Açılış oturumunun ilginç bir konuşmacısı da sözlerine "Bismillahirrahmanirrahim" diyerek başlayan Nobel ödülü sahibi Pakistanlı teorik fizikçi, Abdus Selam idi. Dünyaca ünlü bilim adamı, kalkınma çabalarında bilime ve bilim adamlarına verilen önemin sınırlı kalmasını eleştirerek, bilime gereken önemi vermeyen ve gerekli yatırımı yapmayan ülkelerin teknoloji aktarımı ve kalkınma konusunda da yetersiz kalacaklarını anlattı.

Abdus Selam, Turgut Özal'ın toplantıda bulunamamasına üzüldüğünü belirterek, "Ben hep ekonomistler ve plancılar, bilimi marjinal faaliyet olarak görürler sanıyordum, son yıllarda mühendislerin de böyle davrandığını gördükçe üzülüyorum" dedi. Abdus

Selam, Arjantin, Brezilya, Çin, Kore ve Hindistan dışındaki gelişmekte olan ülkelerin bilime gereken önemi vermediklerini kaydederek, Türkiye'nin 40 milyon dolarlık bir yatırımı göze alarak Türkiye'de, Bell şirketinin ABD'deki araştırma laboratuvarına benzer bir araştırma birimi kurmasını önerdi.

UNESCO'nun icra direktörü yardımcısı Richard Jolly ise, konuşmasında, son yıllarda dünyada izlenen katı politikaların beslenme sorununu yeniden ön plana çıkardığını ve bu soruna gereken önemin verilmesini istedi. R. Jolly, gelecek hafta Türkiye'de başlayacak aşı kampanyasını çocuk sağlığı yolunda atılmış somut bir adım olarak alkışladıklarını, bu kampanya ile Türkiye'de hayli yüksek olan çocuk ölümleri oranının binde 20 dolayına düşebileceğini söyledi.

Toplantıda konuşulanlara Toplum ve Hekim olarak yürekten katılıyor ve bir şey eklemeyi gereksiz görüyoruz. Ancak R. Jolly'nin aşılama kampanyası ile bebek ölüm hızının binde 100'den binde 20 dolayına düşebileceği görüşünü pek çok iyimser bulduğumuzu belirtmeden geçemiyeceğiz.

"Kalkınmada insan boyutu" konusunda bir söyleşi

Cumhuriyet Gazetesi'nden Nilay KARMAN, toplantıya katılan üç kadın delege ile bir söyleşide bulundu (Cumhuriyet, 6 Eylül 1985, Sayı 21920). Bir tür açık oturum biçiminde süren toplantıda konuk konuşmacılar ilginç görüşler açıkladılar. Görüşlerin çoğu Türk Kadını ile ilgili olduğundan, açık oturumun bir özetini aşağıda sunuyoruz.

Yuvarlak masa toplantısına katılan üç kadın delege Venezüella eski Devlet Bakanı ve Birleşmiş Milletler Kadının Statüsünün Geliştirilmesi Koordinatörü Mercedes Pulido De Briceno, Oxford Üniversitesi İngiliz Uluslar Topluluğu Çalışmaları Enstitüsü Üyesi Frances Stewart ve Kuzey - Güney Yuvarlak Masası Direktörü Pakistan Maliye Bakanı'nın eşi Hatice Hak yaptıkları değerlendirmelerde aile içi ilişkilerde ilk ve orta eğitimde kadının üzerine düşen rolün önemine değindiler.

Briceno; Türkiye'de kadınların konumu ve kalkınmada oynadıkları rol, latin Amerika ile benzerlikler gösteriyor. Kadınlar ile erkekler arasındaki ilişki, gelişmiş toplumlarda olduğu gibi rekabete değil, paylaşıma dayanıyor görüşünü ileri sürdü. Stewart ise, islâm dininin kadının toplumdaki yerini olumsuz olarak etkilediğini ileri sürdü. Toplantının üçüncü kadın konuşmacısı Pakistan'lı Mahbubül Hak'ın eşi Hatice Hak "İslam dininin kadınların konumu üzerinde olumsuz etkiler yarattığı yolundaki görüşleri yadsıyarak, ülkesinde kadınların rolünün giderek arttığını söyledi. Pakistan Maliye Bakanı'nın eşi Hatice Hak, Türkiye'de kadının konumuna ve sahip olduğu özgürlüklere hayran kaldığını belirtti.

Yukarıda kısaca özetlediğimiz toplantının genel izlenimi şöyle söylenebilir. Kadının toplumdaki yeri bir kalkınmışlık sorunudur. Her ne kadar bu konumu etkileyen başka ögeler varsa da, bir toplum ne derecede gelişmiş ise, kadının ekonomik bağımsızlığı o derece artmakta, bu da kadının toplumsal konumunu yükseltmektedir.

T.T.B.M.K.'yi idam cezalarına oybirliğiyle karşı çıktı

Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi idam cezalarına oybirliği ile karşı çıktı. Alınan karar Cumhurbaşkanı, Başbakan, tüm Bakanlar, millet vekillerine gönderildi.

Bazı milletvekillerinden olumlu yanıtlar gelmeye başlayan kararın aslı aşağıda verilmiştir:

Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi 28.9.1985 tarihinde yaptığı toplantısında, son günlerde kamuoyunda yoğun bir biçimde tartışılan "idam cezaları" konusunu tıp meslek ahlâk kuralları açısından incelemiş ve aşağıdaki iki önemli nedenden ötürü hekimlerin ölüm cezasına karşı olduklarının kamuoyuna açıklanmasına ve ölüm cezasının Türk Ceza Yasasından kaldırılması için Türkiye Büyük Millet Meclisine, Hükümete ve Cumhurbaşkanlığı Makamına başvurulmasına oybirliği ile karar verilmiştir.

1. İdam bir bakıma, cezadan çok ilkel bir intikam duygusunun tatminidir. Kutsal olan "hayat" kavramına ters düşer. Bu nedenle gelişmiş olan toplumlar idam cezasını yasalarından çıkarmaktadır. Hekimlik mesleğinin temel ahlak kurallarından birincisi insanları yaşatmak olduğuna göre, hekimlerin de hayatı sona erdirecek olan her eyleme karşı olması doğaldır.

2. Yürürlükteki yasalarımız hekimlere, idam cezasının uygulanmasında görev vermektedir. Bu konuyu tartışan meslek kuruluşlarının görüşü bu uygulamanın tıp meslek ahlakına aykırı olduğudur. Hekim bir öldürme işleminde yeralmamalı ve bir ölüm olgusunun "izin vereni" ve sonucun pasif bir bekleyicisi durumunda olmamalıdır. Dünya Tabipleri Birliği de 1981 yılında toplanan 34. Asamblesinde hekimlerin, ölüm cezasının uygulanmasında görev almalarının meslek ahlakına aykırı olduğu konusunda bir bildiriyi kabul etmiştir.

Kan davasının güdülebildiği bir toplumda yaşayanlar, kültürlerinin baskısı ile idam cezasının savunucusu olabilirler. Türkiye çağdaş uygarlık düzeyinde en ileri aşamada olmağa kararlı bir ülke olduğuna göre, Milletvekillerimizin geleneksel baskıların etkisinden kurtularak ölüm cezasını yasalarımızdan çıkarmalarını ve Cumhurbaşkanımızın da bu gelişmeyi desteklemesini diliyoruz ve bekliyoruz.

Sağlık ve liberal ekonomi

Bir yıl kadar önce, daha önce Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'nca saptanan ilaç fiyatları, Hükümet'in aldığı bir karar uyarınca serbest bırakılmıştı. Serbest bırakmanın gerekçesi de, ilaç firmalarının serbest piyasa ekonomisi içinde "rekabete" girişecekleri, hem ilacın niteliğinin yükseleceği, hem de fiyatların düşeceği yolunda idi. Bu mantığın pek geçerli olmadığı Eylül ayının başlarında ilaca yeni bir zammın yapılması ile bir kez daha çıktı ortaya, Yapılan zam oranı yüzde 6.33 ile yüzde 31.19 arasında değişiyor (Cumhuriyet, 6 Eylül 1985, Sayı: 21920) Gazetenin spotuna göre 39 firmanın ürettiği ya da dışalımını yaptığı 311 tür ilacın fiyatı yüzde 6.33 ile yüzde 31.19 arasında değişen oranlarda artırıldı. Satınalma gücü zaten, son derecede daralmış bulunan yurttaşlar için bu, sağlığını satınalma yönünden de son derecede olumsuz bir durumdur

Yakın günlerde hastane tedavi ücretlerine de yüzde 500'e varan zamlar yapılmıştı. Bu uygulama ile hastanelerde poliklinik muayene ücretleri 100 TL sından 500 TL'na çıkarılmış, ameliyat ücretleri de 40 000 TL sına varan tutarlara yükseltilmişti. Yurttaşların yapacakları bu harcamalara yüzde 10 katma değer vergisi de eklenince, insanın aklına ister istemez, "sağlığını yitiren yurttaşlara verilen cezanın artırıldığı" gelmektedir.

Tüm bu olumsuzlukların temelinde iki önemli yanlışın yattığı söylenebilir. Bunlar:

a. Yurttaşın sağlığını koruyup yüceltmek, buna karşın hastalanırsa iyileştirmek bir kamu görevi midir, değil midir?

b. Sağlık piyasası liberal ekonomi kuralları ile mi yönetilecektir?

a. Maddesindeki soruya 1982 Anayasamızın iki maddesi yanıt vermektedir. Bunlar:

"Madde 59: Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır...."

"Madde 56: Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir.

Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir.

Devlet herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak, insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak, işbirliğini geliştirmek amacı ile sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenler.

Devlet, bu görevini kamu ve özel kesimlerdeki sağlık ve sosyal kurumlardan yararlanarak, onları denetleyerek yerine getirir...."

Anayasamızın yukardaki iki maddesi, yurttaşların sağlığını koruyup geliştirmenin bir kamu görevi olduğunu kesinlikle ortaya koymaktadır. Bu iki maddeden, sağlığı bozulan insanlara sağlıklarını yeniden kazandırmanın da bir kamu görevi olduğu çıkarılabilir. Böyle olmazsa, Devletin "herkesin beden ve ruh sağlığı içinde yaşamasını sağlaması" görevi yarım kalır Bu durumda, kamu sağlık kurum ve kuruluşlarında halka verilen sağlık hizmetlerinin öncelikle parasız olması gerekir. Ancak, yukarda verilen anayasamızın iki maddesi, bu hizmetlere halkın da katılmasını buyurmaktadır. O halde halk bu hizmetlere katılacaktır. Ancak, halkın katılma payının, halkın kaldıra-

bileceği bir ölçüde tutulmasını sağlamak da bir kamu görevidir. Bu durumda sağlık kurumlarının zarar edebileceği akla gelebilir. Aşağıda değinileceği gibi, dünyanın hiç bir ülkesinde kamuya ait sağlık kuruluşları yalnız karlılık ilkesi ile çalıştırılmaz. Gene, dünyanın hiç bir ülkesinde sağlık alanına liberal ekonomi kuralları tam olarak uygulanamaz.

b. Sağlık ve Liberal Ekonomi: Sağlık kuruluşlarını yönetenler çok uzun yıllar boyunca yönetimlerine başkalarının karışmasını hoş görmemişler "Siz parayı verin, gerisini biz bildiğimiz gibi yaparız" düşüncesinde olmuşlardır. Bu tutum kuşkusuz onaylanamaz. Her sağlık kurum ve kuruluşunda maliyet/sonuç ve maliyet/etkililik hesapları yapılmalı, bu kuruluşlardan en verimli yararlanabilmek için ekonomi kuralları uygulanmalıdır. Ancak bu, sağlık kuruluşlarının liberal ekonomi kurallarına uygun olarak yönetilebileceği anlamına gelmemektedir. Liberal ekonominin kurallarının sağlık alanına uygulanamamasının bazı nedenleri vardır. Bunların önemlilerini şöyle sıralayabiliriz.

1. Her şeyden önce sağlık piyasası "kapalı bir piyasa"dır. Parası olan bir kişi, eğitim düzeyi ne olursa olsun, bir halı fabrikası kurabilir. Bir ilaç fabrikası kurabilmek içinse, eczacı ya da kimyager olmak gereklidir. Eczaneyi ancak eczacılar açabilir. Hekim olmayanlar hasta bakamaz ve muayenehane açamazlar. Ebelik ve hemşirelik yapabilmek için ebelik ve hemşirelik okullarını bitirmek gereklidir. Bu da yeterli olmaz. Bu okullardan alınan diplomaları S. ve S.Y.B. na onaylatmak da gereklidir. Örnekleri çoğaltmak olanaklıdır. Ancak, sağlık piyasasının kapalı bir piyasa olduğu açıkça görülmektedir.

2. Sağlık gereksinimleri ertelenemez. Bir kişinin yeni bir gömleğe gereksinimi olduğunu varsayalım. Bütçe durumu uygun değilse, gömlek alma işini erteleyebilir. Oysa, hasta bir kişinin hekime gitmesi ve hekimin yazdığı ilaçları almayı ertelemesi söz konusu değildir. Böyle, zorunlu bir erteleme, kişinin yaşamına mal olabilir.

Bu durum, liberal ekonominin "bırakınız geçsinler, bırakınız yapsınlar" kuralına bırakılamaz.

3. Sağlık hizmetleri, yerine başka bir hizmet konulamayan, başka bir deyişle "ikamesi olmayan" hizmetlerdir. Gömlek alma örneğimize dönelim. İki bin liraya da, on beş bin liraya da gömlek alınabilir. Kişi bütçesine göre bir gömlek alır. İkamenin bir başka örneği de kişinin belli bir parası vardır. İyi bir palto almak istemektedir. Ancak bu para, iyi bir palto almak için yeterli değildir. Kişi bu durumda kendisine kalın bir kazak alır. Böylece, palto yerine kazağı ikame eder. Oysa, apandisit amemiyatı olması gereken ve bunun için belli bir paraya gereksinimi bulunan bir kişi, daha ucuz bir ameliyatla ikame yapamaz.

4. Sağlık piyasası kendi kendini yönlendirir. Bir sağlık gereksinimi olan kişinin bir hekime başvurduğunu, bu hekimin bir konsültasyon istediğini, sonra da iki hekimin bir ameliyata karar verdiklerini varsayalım. Burada hasta, hekime tam olarak bağımlıdır. Oysa diğer piyasalarda her türlü reklam ve tanıtmaya karşın, alıcının bağımlılığı sınırlıdır. Bu nedenle de, sağlık piyasasında liberal ekonomi kuralları uygulanamaz. Çünkü belirtildiği gibi, hastayı "tam olarak" sağlık personeli yönlendirmektedir. Yapılan her hizmetin ücretini de sağlık personeli saptamaktadır. Bunun başka bir biçimde açıklanışı "sağlık piyasasında pazarlığın söz konusu olmaması gerektiğidir."

Örnekler çoğaltılabilir. Ancak, bilinen odur ki, dünyanın tüm ülkelerinde sağlık hizmetleri kamunun şu yada bu kadar denetimi altındadır. Gene, dünyanın hemen tüm ülkelerinde yatak lı tedavi ve diğer sağlık kuruluşları, yalnız kâr amacı ile çalıştırılmaz. Buralara devletin, hayır kurumları ve benzerlerinin ve vakıfların büyük parasal katkıları vardır.

Sağlık piyasasının en önemli ögelerinden birisi de ilaçtır. İlacın liberal ekonomi kurallarına bırakılışı, rekabeti değil, bir yıldan kısa bir sürede ilaç fiyatlarına zam getirmiştir. Yataklı tedavi kuruluşlarındaki gidiş de bu yöndedir. Bu zararların neresinden dönülse kârdır.

Psikiyatri ve nörolojik bilimler kongresi yapıldı

Ekim 1985'de Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde düzenlendi. Değişik konularda birçok bildiri ve panelin yeraldığı kongre oldukça başarılı geçmiştir. Gençlik çağı ve sorunları paneline Merkez Konseyi'mizin iki üyesi tartışmacı olarak katılmışlardır. Bu panelde genel olarak gençlik konusunun yeteri kadar bilinmediği vurgulanmış, araştırmaların hızlandırılması önerilmiştir. Yaşlılık çağı sorunları ise diğer panelde tartışılmış ve genel olarak değerlendirilmesi yapılmıştır.

Kongreden çıkan ilginç sonuçlardan birisi de milli olan adının ulusal olarak değiştirilmesidir.

Feminizm erkek düşmanlığı mıdır?

Cumhuriyet Gazetesi'nin 24 Ağustos 1985 tarih ve 21910 sayısında Yalçın Pekşen'in Deniz Türkali ile "Feminizm" üzerine yaptığı bir söyleşi yayınlandı. Bizce, anlaşılması bir hayli zor olan bu konuşmanın bazı bölümlerini, aşağıda sizlere sunuyoruz.

"Pekşen: Kimdir feminist kadın? Nasıl düşünür? Ne ister, bunları açıklar mısınız?

Türkali: Feminist deyince her ideolojide olduğu gibi tabii ki feminizmde de bir sürü sapma. Bin tane ayrı grup, ayrı akım falan var. Şimdi feminizm deyince bunların en uçtakini alıp da 'ben buna karşıyım' demek çok yanlış görünüyor. Benim anladığım feminizmde, kadınlar da erkekler gibi, tüm insan haklarından yararlanmalıdır. Çok sevdiğim arkadaşım Zeynep Oral'ın Afrika gezisinde Nairobi'de yapılan toplantı üzerine çok güzel bir yazısını okudum. Orada deniyor ki, "kadın hakları insan haklarından ayrı tutulamaz." Bu güzel bir laf ama iyice dikkatle bakınca şöyle düşünüyor insan, demek ki bir insan hakları var, ayrıca insan olma yolundaki bir de kadının çabası var. İnsan sevinsin mi üzülsün mü bilemiyor...

Pekşen: Sayın Türkali, demek ki bugünkü mevcut durumdan, hepimizin bildiği şikayetleri var kadınların, değil mi? Bu yüzden siz diyorsunuz ki kadınlar feminist olmalı. Bu tür şikayetleri düzeltmek için.. Bu mudur efendim.

Türkali: Şöyle düşünmek lazım. Kadınlar ayrı bir tür, ayrı bir cins. Ayrı bir cins tabii ama, ayrı bir cinste bir yaratık halinde bırakılması zaten bir ayrıcalık doğuruyor. Sanırım bu dünyanın tavrını gösteriyor. Şimdi yadsınamayacak bir gerçek var. Yıllardır, ne yılları yüzyıllardır, binlerce yıldır kadınlar belli bir erkek ideolojisi altında yaşıyorlar. Bu ideoloji yalnız erkeklerde yok, kadınlarda da var. Nedir bu? Erkek ideolojisi baskıyı, ezmeyi kendine ilke edinmiş olan ideolojidir. Estetik erkeğin estetiğidir. Yaşam koşulları erkeklerin onlara sundukları yaşam koşullarıdır. Politik tavır, erkeklerin getirdiği politik tavır. O zaman ne oluyor kadınlar? İkinci sınıf birer yaratık halinde düşünülüyor. Feminizmde benim hep belirttiğim gibi bir erkek düşmanlığı yok, ama erkek ideolojisine karşı olmak var

Pekşen: Peki, feminist hareket bunu nasıl değiştirmeyi düşünüyor?

.....

Mesela ben tiyatro yapıyorum ve tiyatroda inandığım fikirleri yansıtmakla işe başlıyorum. Tiyatroda ben 'feminist' olmaya çalışıyorum. demek bile bir şeyleri değiştirmektir bence. Bir de şu var, 'ne değişsin istersin' deyince pek kavrayamadığım bir soru açıkçası, Şunun için... Efendim şu değişsin, bu kural kalksın diye bir şey mümkün değil zaten.

....

Pekşen: Deniz hanım şunu soracağım.. Mesela erkekler kadınlara saygı gösterir. Bunun ne zararı olabilir?

Türkali: Aşağılama var. Kadına duyulan saygıda bile... Kesinlikle bunun çok altında aşağılama vardır.

Pekşen: Öyle mi?

Türkali: Öyle. Mesela benim sigaramı yakarsınız normalde. Arabaya binerken kapıyı açarsınız. Neden yapılır bunlar acaba? Bir düşünelim birlikte.. Yani siz bunları bir erkek arkadaşınıza yapmazsınız.

Pekşen: Yapmam.

Türkali. Değil mi? Neden bir ka-

dın arkadaşa. Çünkü bir kadın himayeye muhtaçtır. Aciz içindedir. Onu biraz pohpohlaman lazımdır ki, sonra kafasına indirebilmek için. Bu, siz veya ben sorunu değil, genel bir ideolojik tavırdan bahsediyorum... Sonra, zayıf insan aşağılanır.

Pekşen: Peki Deniz Hanım, bir erkek arkadaşınızla veya Atıf Bey'le (Deniz Türkali'nin kocası) birlikteyken sizden önce pat diye arabaya dalsa veya size sigarasını yaktırsa, yani bir erkek arkadaşı gibi davransa yadırgamaz mısınız, samimi olarak.

Türkali: Muhakkak yadırgarım, muhakkak çok yadırgarım. Bunun altında şu var, çünkü ortada değişmiş bir durum yok."

Yukarıda, konuşmanın genel gidişi ve anlamını değiştirmemeye büyük özen göstererek yaptığımız kısaltmayı okudunuz.

Batı dillerinde "ism" soneki önceliği gösterir. Örneğin liberalisme dendiğinde, her şeyde liberallik, her şeyin üstünde liberallik bulunmalı anlamı çıkar. Feminisme sözcüğü de, bunun gibi, "kadın her şeyden önce gelir, her şeyden üstündür" demek olur. Feminist bayanın doğrusu, kendi içinde tutarlı olduğu yolunda ciddi endişeler uyanmaktadır. "Kadın haklarından önce insan hakları gelir" görüşünün altında, sayın sanatçının çıkardığı anlamları aramak ise, bize bir hayli kuşkucu bir tutumu anımsatıyor. Doğrusu, feminist bir bayanın daha billurlaşmış, okuyana daha açık mesajlar veren görüşleri olmalıydı diye düşünüyor insan.

Dergimiz, feminizm konusu üzerinde durmaya kararlıdır. Gelecek sayılarımızda bu konuda başka feministlerin ve düşünürlerin görüşlerini bulacaksınız.

Çin'in de artık bir "Güzin Abla"sı var

CİNSELLİK ÜZERİNE

Cinselliğink insan yaşamı ve sağlığı üzerinde ne denli önemli etkileri olduğu binlerce yıldan beri bilinmektedir. Bununla birlikte, günümüzde bile, cinsel bilgiler ve cinsel yaşam üzerine bir tül geçirilmiş bulunmaktadır. Cinselliği ayıp sayan görüş sahipleri de az değildir. Yüzyıllarca baskı altında yaşamış toplumlarda bile, günün birinde cinselliğin üzerindeki tülün kaldırılması gerektiği ortaya çıkabilmektedir. Kültür Devrimi gibi, insanların makinalaştırılmasına çalışılan Bu Çin Halk Cumhuriyeti'nde de böyle oldu. Aşağıda, bu ülkedeki cinsel devrimi açıklayan bir yazı bulacaksınız. Yazı, 3 Eylül 1985 gün ve 21917 sayılı Cumhuriyet Gazetesi'nden olduğu gibi alınmıştır.

Okul kitaplarına biyoloji bilgilerinin konmasını bile hazmedemeyen bir takım politikacılarımız ne der acaba?

Dış Haberler Servisi — Batı'nın bir çok yeniliğiyle birlikte eskiliklerini de kaparak, sosyal hayatını zenginleştiren Çin Halk Cumhuriyeti'nin yurttaşları da artık dertlerine derman bulacak. Çünkü artık onların da "Güzin Abla'ları var. Gerçi onlarınki "Doktor Deng" ve erkek, ama zaten gazete köşesindeki "abla"ların cinsiyeti önemli değil, işin sırrı ablalık yapmakta. Çin'in resmi basınında, "Doktor Deng sorularınızı yanıtlıyor" köşesinde yayımlanmış aşağıdaki mektupları 'Newsweek'ten aktarıyoruz:

Sevgili Doktor Deng: Şu "Aşıkların sorunları" sütunlarına mektup yazma huyum yoktur, ama belki benim kafamı karıştıran bir soruyu cevaplandırabilirsiniz: Dostum olan bir profesör, bana akademilerde Çin Keşue'nin, yeni seks bilgisinin rağbet gören bir ders konusu haline geldiğini anlatmıştı. Geçen ay da Çin'in ilk seks derslerinin okullara konduğunu duydum. Bu mahrem deney konusunda ne kadar açık görüşlü olursak olalım, ulusumuzun ahlakı zedelenmeyecek midir?
(Rumuz – Kaygılı)

Sevgili Kaygılı: Aksine. Bu konudaki açıklık, ülkemizin bir dizi sosyolojik sorununu çözmekte yardımcı olabilir. Çin Haber Ajansı geçenlerde, ülke çapında suç oranında genel bir azalmaya rağmen cinsel suçların arttığını bildirdi. Haberde, ayrıca cinsel konulardaki bilgisizliğin çok kere evlilik sorunlarına yol açtığı da belirtiliyordu. Görünüşe bakılırsa, Kültür Devrimimiz sırasında kabul edilen ve Batıdakilerce "Viktorya çağına özgü" olarak nitelenen anlayışlardan sıyrılmanın zamanı gelmiştir.

Liu Dalin'in geçenlerde Toplum dergisinde yazdığı gibi: "Dört modernleşmeyi gerçekleştirmekte daha güçlü olabilmek için bu yasakları kırmalıyız.' (Dört modernleşmeyi hatırlamıyorsanız, bunlar sanayi, tarım, bilim teknoloji ve savunma idi). Değindiğiniz seks derslerinin yanı sıra, cinsel Psikoloji, anormal seks ve cinsel ahlak sorunlarını araştırmak üzere bazı "Seks Danışma Kurumları" kuruldu.

haberler

Sevgili Doktor Deng: Ülkemiz geleneklerine her zaman bağlı kalmış ve çocuklarıma da, Mao Zedung'un ahlaki doktrinleri uyarınca numusun ve kendini dizginlemenin önemini öğrettim, ama son zamanlarda ne yapacağımı şaşırdım. Kanton'daki bir akrabam, 'Aile' dergisinin evlilik öncesi seks üzerine bir tartışma yayımladığını yazdı. Üstüne üstlük bir de bizim bölgenin gazetesi 'Kurtuluş', "Bir nişanlı kızın bekaretini kaybetmesi iyi şey değil, ama ille de korkunç kötü bir şey değildir", diye yazdı. Ahlak değerlerimize ne oluyor?
(Dünyam Yıkıldı, Şanghay)

Sevgili 'Dünyam Yıkıldı : Sana ne olduğunu söyleyeyim. Modern çağa giriyoruz. Siz bütün bunlardan sarsılırken, birçok yoldaşınız derin bir oh çekiyor. 'Aile' dergisine yazan biri şöyle diyordu. "Evlilik öncesi seks olağan dışı değil ve bir erkek ile kadının istediği bu oldukça bunun neresi yanlış olabilir?" Hatta geleneksel seks anlayışının gözden geçirilmesini yüreklendiriyoruz bile. Alıntı yaptığınız gazete makalesinde yazar şu yorumu yapıyordu: "Erkek ve kadın evlilik öncesi seks yaparsa, neden 'bekaretini yitirmek' sadece kadına ilişkin olsun? Bu son derece feodaldir.' Belki çocukları nızla yeniden sohbet etmeniz gerekir ne dersiniz?

Sevgili Doktor Deng: 16 yaşındayım ve anam, babam, erkek ve kız kardaşımla birlikte sinemaya gitmeyi seviyoruz. Özellikle de İngiliz ve Amerikan filmlerine. Fakat baş başa kalamıyoruz. İkimizin de ailesinin evinde o kadar yer darlığı var ki ve hep etrafta birileri oluyor. Hatta ailemin geri kalanı görmeden onu öpemiyorum bile Ne yapabilirim? (Umutsuz)

Sevgili Umutsuz: Baş başa kalamayışınıza gerçekten çok üzüldüm. Zu Yuçang'ın yönetimindeki bir araştırmacı ekibi çeşitli cinsel sorunları araştırdı. Rastladıkları bir vakada bir erkek 10 yıllık evliliği boyunca iktidarsız hale geldi, çünkü o ve karısı sevişirlerken aynı odayı paylaşan kardeşi ve onun karısının duyacağından korkuyorlardı.

Ulusumuzun aşırı nüfus yoğunluğu ihtirasın ateşini söndürebiliyor. Fakat senin durumun biraz farklı ve itiraf etmeliyim ki, aynı ölçüde sempatiyi hak etmiyorsun. Mesele senin son zamanlar etkisi altında kaldığın Batı filmleri (ve televizyon programları ve kitapları). Gittikçe pek çok genç kızın kışkırtıcı elbiseler giydiğini ve parlak ruj sürdüğünü görüyorum. Hatta duydum ki yayıncılarımızdan biri erotik klasiklerinden "Altın Nilüfer"e 10 bin nüsha halinde yeni bir baskı yapmış. (Hatırlamayacak kadar gençsindir belki: Tüccar Hsi Men Çing ve karıları, metresleri, sevgilileri, fahişeleri hakkındaki öykü onlarca yıldır yasaktı). Bütün bunlar olup biterken, erkek arkadaşının seninle baş başa kalmak için çırpınmasını anlamak zor değil.

Çok değil, birkaç yıl öncesine kadar sizin gibi genç "aşıklar" park sıralarında oturur ve sadece sessizce el ele tutuşurdu. Fakat şimdi pek çoğunuzun çalıların arasına daldığını görüyorum. Bu da sadece sevimsiz bir görüntü olmakla kalmıyor, aynı zamanda macera eğilimini de arttırıyor. Batılıların "aşk bahçesi" diye anmaya başladığı Pekin'in "Al Bambu Parkı" bu davranış yüzünden vaktinden erken kapatılıyor. Aşırı kalabalık evler konusunda yapabileceğimiz bir şey yok. Fakat buluşmak için parkları kullanmanız gerekiyorsa bunu sadece gizli ve ılımlı bir duygu alışverişi biçiminde gerçekleştirin.

Türkiye'de bebek ve çocuk ölümleri

Prof. Dr. Sabahat Tezcan

H.Ü.T.F. Halk Sağlığı Anabilim Dalı Yayın No. 85/26

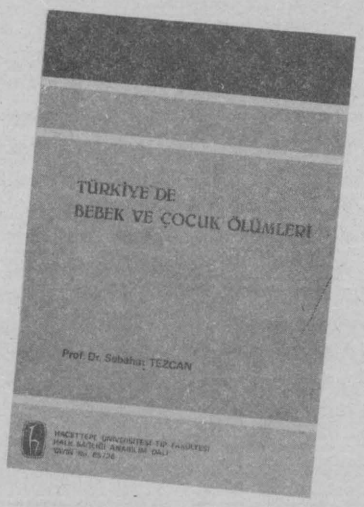

Beş bölüm ve 80 sayfadan oluşan bu kitapta Türkiye'de bebek ve 0 - 4 yaş çocuk ölümleri çeşitli epidemiyolojik yönleriyle incelenmiştir.

Birinci bölümde sorunun ülkemizdeki yaygınlığı ve önemine ilişkin genel bilgiler, ikinci Bölümde ise bebek ve çocuk ölümlerinin boyutunu belirlemede kullanılan değişik ölçütler verilmiştir.

Üçüncü ve dördüncü Bölümde ise bebek ve 1 - 4 yaş çocuk ölümlerinin epidemiyolojik özellikleri tartışılmıştır Uluslararası karşılaştırmalar yapıldığında Türkiye'deki bebek ve 1- 4 yaş çocuk ölümlerinin gelişmekte olan birçok ülkeye göre dahi çok yüksek boyutlarda olduğu görülmektedir. Ülke içinde de ölümlerin boyutu bölgelere ve yerleşim yerine göre farklılıklar göstermektedir. Yıllara göre bebek - çocuk ölümlerinin gidişi incelendiğinde 1935 - 40 yıllarına göre önemli düşüşler görülmesine karşın 1977 - 82 dönemi için bebek ölümü binde 95 dir. Tüm ölümlerin üçte biri 5 yaşından küçük çocuklar arasında meydana gelmektedir Ülkemizde her gün 340 bebek, 110 1 - 4 yaş çocuk ölmektedir.

Bebek ölümleri anne - baba ve çevreye ilişkin değişik faktörlerle ilişkilidir. Örneğin 18 yaşından küçük 35 yaşından büyük, eğitim düzeyi düşük, kırsal kesimde yaşayan, daha önce bebeği ölmüş annelerden doğanların ölüm olasılığı daha yüksektir. Bebek ölümlerinin dörtte üçü ilk 6 ayda görülmektedir. Sağlık hizmetlerinin yetersiz kullanımı, geç başvuru ve önerileri yerine getirmeme gibi "ilgisizlik" 'bilgisizlik" olarak nitelenebilecek durumlar en önemli sosyal nedenlerdir.

Yeterli antenatal ve doğum hizmeti verilen yerlerde ölümlerin en önemli tıbbi nedenleri sırasıyla bronkopnömoni gastroenterit düşük doğum ağırlığı ve diğer enfeksiyon hastalıklarıdır. Ana sağlığı hizmetlerinin yetersiz olduğu yörelerde ise doğum travmaları ve diğer nedenlere bağlı perinatal ölümler ilk sıradadır. Pnömoni, enterit ve diğer enfeksiyon hastalıklarının yaklaşık % 80 i korunabilinecek durumlardır. Bunlar önlenebildiğinde bebek ölümlerinin yarı yarıya azalacağı hesabedilmiştir.

Eldeki verilerle Türkyie ölçüsünde yapılan tahminlere göre ülkemizde halen her yıl 123.000 dolayında bebek ölmektedir ve en önemli ölüm nedenleri önlendiğinde 62.000 bebeğin yaşaması sağlanabilecek ve halen 95 olan bebek ölüm hızı 48'e düşecektir.

Kitabın beşinci bölümünde de sonuçlar ve yazarın sorunun çözümü için getirdiği öneriler sunulmuştur.

Kitap sağlık yöneticileri, epidemiyoloji, demografi, bioistatistik, çocuk, halk sağlığı, kadın hastalıkları - doğum uzmanları ile ülkenin genel sağlık durumu ile ilgilenenlere önerilir.

İkinci aşı kampanyası başlarken

Çocuk Ölümleri

17 EKİM 1985 PERŞEMBE
Güneş:

Prof. Neşet Bilaloğlu

Neşet Bilaloğlu, İzmir'in Seferihisar ilçesinde doğdu. 1959 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. Çocuk sağlığı ve hastalıkları eğitimini, Hacettepe Çocuk Hastanesi ve İngiltere'de tamamladı. 1970 yılında üniversite dışından "Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları" dalında "Üniversite Doçenti" ünvanını aldı.

1972 yılında Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne Kürsü Direktörü ve Kurucu Üye olarak atanan Dr. Bilaloğlu, 1976 yılında Profesör oldu.

Türkiye 1980 nüfus sayımına göre 45 milyona dayanmış ve halen yıllık % 2.5 lik artış hızı ile 1985 sonunda 52 milyonu aşacağı tahmin edilmektedir. Ülkemizin 1980 sayımına göre, 0 - 6 yaş grubunda genel nüfusun % 18 - 20'si 7 - 14 yaş grubunda % 19.7'sine ulaşan, diğer bir deyişle,

okul öncesi ilk ve orta okulda devamlı tüketen (beslenme ,barınma, sağlık hizmetleri ve eğitim isteyen) yaklaşık olarak 18 - 20 milyon çocuğumuz vardır. Bu sayıya her yıl 1 milyonun üstünde yeni doğan tüketiciler eklenmektedir.

Ülke düzeyinde ortalama evlenme yaşı 17 yaş civarında, hamile kalma süresi uzun, ailede ortalama çocuk sayısı 4'ün üstünde, genel bütçeden sağlık bütçesine ayrılan paylar hiçbir bütçe döneminde % 3.5 ları geçememiştir.

Kamu sağlık sektöründe insan gücünde (Doktor, diş hekimi, eczacı, hemşire - ebe ve yardımcı sağlık personeli), insan gücünün dağılımında belirgin dengesizlikler vardır. Hekimlerimizin % 67'si 4 büyük şehirde, geri kalan % 23'ü diğer 63 ilimize dağılmıştır.

Ülkelerin gelişmelerini belirlemede en duyarlı ölçütlerden biri de bebek ölüm oranlarıdır. 1960'lı yıllarda Türkiye genelinde 1000 canlı bebekten 155'i ölürken, 1980'lerde bu değer 134'e indirilebilmişti. Bundan 100 yıl önce İngiltere'de 1000 bebekten 130'u ölüyordu. 1980'lerde bu değer 12'ye inmiş, İsveç'te günümüzde bebek ölüm oranı sadece 7 - 8'e inmişken, bizde halen bu rakam binde 100'dür. Türk insanının ortalama yaşam beklentisi günümüzde erkeklerde 61, kadınlarda 63 yıldır.

Yaşamın ilk yılında bebek ölüm nedenleri arasında hatalı ve dengesiz beslenmeli direnci düşük çocuklarımızın zatürreeleri, ishalleri ile yaşamın ilk 30 günü arasındaki değer hastalıklardır. Türkiye'de tüm ölümlerin % 50'si 5 yaşın altında görülmektedir. Batı ülkelerinde bu oran % 10'un altına düşmüştür.

Beş yaş altında hayatta kalabilen çocuklarımızın sağlık durumu da pek iç açıcı görünmemektedir. 0 - 5 yaş grubunda 5 çocuktan 1'inde "Hatalı ve Dengesiz Beslenme", ki bu oran kırsal kesim çocuklarımızda 3'te 1'e yükselmektedir. % 50'sinde "Kansızlık", % 15 - 20 oranında D vitamini eksikliği ve hatalı giyim alışkanlığı sonucu "Raşitizm" vardır. 7 - 14 yaş grubu çocuklarımızın % 70'inde "Diş Çürükleri ve Barsak Kurtları" bulunur.

Çocuk sağlığı ile uğraşta "Bağışıklama" (aşılama)'ın çok önemli bir yeri vardır. Aşılama ile ülkemizde açık "veremli.. yurttaşlarımızın sayısını 1 00.000'in altına indirebilir, yakalandıktan sonra hemen hemen tam şifa şansı hiç olmayan "Menenjit Tüberkülozluları" azaltabilir, "Çocuk felcinden" ömür boyu sakat kalabilecek çocuklarımızı kurtarabilir, "Boğmaca, difteri, tetanoz ve kızamıktan" çocuk ölümlerini azaltabilirsiniz. Bu amaçla ülkemizde uluslararası sağlık kuruluşları ile koordineli, devlet - hükümet - halkımızın işbirliği ile gerçekleştirilecek olan 0 - 6 yaş grubu çocuklarımızın kütlevi aşılama kampanyası çok gecikmiş olmakla birlikte son derece faydalı ve sevindirici sonuçlar verecektir.

Bir ülkede ister mal olsun, ister hizmet üretimi olsun, randıman alabilmek için, yeterli ve etkin insan gücüne, paraya, araç, gereçlere, üretim için en iyi yönteme ve bunların kesintisiz idamesine gereksinme vardır

Sağlık sektöründe bu beş ana ögeye baktığınızda, eksiksiz, yetersizlik bakımsızlık ve dağınıklığı görmeden geçemezsiniz.

Ülkemizde çocuk ölümlerini azaltmada, daha kapsamlı bir deyişle sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesinde vakit geçirmeden özetle şu köklü önlemler alınmalıdır.

1) Çok çalışmak, çok üretmek,
2) Fertlerimizin gelir düzeyini artırmak,
3) Genel ve Sağlık Eğitim Seferberliğini gerçekleştirmek,
4) Sağlıkta insan gücünü ülke düzeyinde dengelemek,
5) Genel bütçede sağlık sektörünün payını artırmak,
6) Genel sağlık sigortasını başlatmak,
7) Etkin - yaygın aile planlamasını gerçekleştirmek,
8) Tedavi- koruyucu hekimlik ve çevre sağlığında dengeyi kurmak,
9) Tüm sağlık kuruluşlarında etkin bir entegrasyon sağlamak.
10) "2000 Yılında Herkese Sağlık" ilkesinin gerektirdiği tüm tedbirleri almak.

İnsan Hakları Dosyası

ERBİL TUŞALP

BELGE
VAR,
YAPTIRIM YOK.

İnsan haklarının sağlanıp korunması için, önce bazı temel bilgiler gerekiyor. Bu alanda sürdürülen çalışmalar, doğrudan sorumluluk üstlenmiş iki uluslararası kuruluşun etkinlikleri ile yaşatılıyor. Bunlardan ilki Birleşmiş Milletler, ikincisi Avrupa Konseyi.

BM'nin ana çalışma alanlarından birini, insan hakları oluşturuyor. BM, anlaşmasının - anayasasının - 1. maddesi, kuruluşun amaçlarından birini "ırk, cins, dil ve din ayrımı gözetmeksizin tüm insanların haklarına ve temel özgürlüklerine karşı saygıyı geliştirip güçlendirmek konusunda uluslararası işbirliğini gerçekleştirmek" olarak belirliyor.

BM, İnsan Hakları Komisyonu tarafından hazırlanan İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi 10 Aralık 1948'de kabul edildi. BM Genel Kurulu bu bildirgeyi tüm halklar ve uluslar için ulaşılacak ortak bir amaç olarak kabul ediyor. Tüm üye devletlere ve tüm halklara bildirgede sayılan hak ve özgürlüklerin etkin biçimde tanınması ve gözetilip korunmasını, geliştirme ve güvence altına alınmasını bir çağrı ile duyuruyor.

30 maddeden oluşan İnsan Hakla rı Evrensel Bildirgesi, 1789 Fransız devriminden bu yana savunulan klasik haklarla, çağdaş anayasalarda giderek yerini bulan, toplumsal ve ekonomik hakları birarada ele alıyor. Böylelikle, insanın kişisel hak ve özgürlüklerinin ancak toplumsal ve ekonomik haklar temeli üzerinde gerçekleşebileceği anlayışını evrenselleştiriyor.

Bildirgenin ilk 21 maddesi, her insanın yararlanacağı kişisel, siyasal hak ve özgürlükleri saptıyor. 1. ve 2. maddelere göre, "tüm insanlar özgür ve saygınlık ve haklar bakımından eşit" doğuyor. Ve "ırk, renk, cins, dil, din, siyasal ya da başka görüş, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğuş ya da başka statü ayrımı gözetilmeksizin bildirgede belirtilen tüm hak ve özgürlüklerden" yararlanıyorlar.

Devletlerarası sorunlarda Komite, ya doğrudan ya da kuracağı bir uzlaştırma komisyonu aracılığı ile durumu inceliyor ve sonucu bir raporla ilgililere bildiriyor. Kişisel başvurularda ise, durum taraf devletlerin bilgisine sunulduktan sonra, alınan açıklamalara göre komitenin görüşü yıllık raporda belirtiliyor. Seçmeli protokolün özel prosedürü uyarınca kişisel yakınma hakkından doğan duyuruların yanısıra, her yıl BM, insan haklarının çiğnendiğini ileri süren binlerce başvuru ve rapor alıyor. Bunlar özetleniyor ve gizli olarak İnsan Hakları Komisyonu'na ve Ayrımcılığın Önlenmesi ve Azınlıkların Korunması Alt Komisyonu'na gönderiliyor. Yakınmaların bir örneği her durumda ilgili üye devletlere iletiliyor. Yakınmacıların kimlikleri, kendi istekleri olmadıkça açıklanmıyor ve ilgili hükümetten gelen yanıtlar İnsan Hakları Komisyonu ya da Ayrımcılığın Önlenmesi ve Azınlıkların Korunması Alt Komisyonu'na gönderiliyor. İnsan haklarının önemli ölçüde ve kuşkuya yer bırakmayacak biçimde sürekli olarak çiğnendiği yargısına varılması durumunda komisyon, durumu enine boyuna bir kez daha inceliyor. Ya da salt o konuyu araştırmak için özel bir komite görevlendirebiliyor. Komisyon sonucu Ekonomik ve Toplumsal Konsey'e bir rapor halinde sunuyor.

BM'nin insan hakları alanındaki temel uğraşılarından biri olan işkence yasağı, iki ana belgeye bağlanmış bulunuyor. bunlardan ilki BM Genel Kurulu'nun 9 Aralık 1975'te kabul ettiği ve "Her İnsanı İşkenceden ve Öteki Zalimce, İnsanlık Dışı ya da Onur Kırıcı Davranış ya da Cezadan Koruma Bildirgesi" oluyor. Bu bildirge, işkence ve öteki insanlık dışı ve onur kırıcı davranış ve cezaları, insan saygınlığına karşı bir suç sayıyor. BM amaçlarının yadsınması ve İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde ilan edilen insan hakları ve temel özgürlüklerin çiğnenmesi olarak niteliyor. Temel hükümleri ile hiç bir devletin işkenceye ya da öteki insanlık dışı onur kırıcı davranışa izin veremeyeceğini ya da hoşgörü gösteremeyeceğini hükme bağlayan bu bildirge ile her devlet, yargı alanı içinde bu tür davranışları önlemek için etkin önlemler almaya çağrılıyor.

Adı geçen bildirgenin yayımlanmasından sonra 1977 tarihli BM kararıyla İnsan Hakları Komisyonu'na, bu bildirgedeki ilkelerin ışığı altında bir sözleşme taslağı hazırlama görevi verildi. Yedi yıllık bir çalışmadan sonra hazırlanan metin "İşkence ve Öteki Zalimce, İnsanlık Dışı ve Onur Kırıcı Davranış ve Cezaya Karşı Sözleşme" adı ile genel kurulca görüşülerek oy birliği ile 1984 yılında kabul edildi. Türkiye bu sözleşmeye taraf değil.

İnsan haklarını ve temel özgürlüklerini güvence altına aldığı gibi, gözetimiyle doğrudan ilgili organ ve kuruluşlar oluşturan ikinci ana belge Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi.

Hepsi aynı yükümlülük altına girmemekle birlikte, bugüne değin Türkiye dahil, 21 üye devlet tarafından imzalanan sözleşme, esinlendiği İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nden daha dar kapsamlı olmakla birlikte, daha ileri düzeyde bir hukuki belge niteliğini taşıyor. Bu sözleşme ile, insan haklarının etkin biçimde korunabilmesi için bölgesel bir düzen kurularak, üye devletler kimi yükümlülükler altına sokuluyor. Sözleşme ile aynı zamanda kişinin uluslararası hukuktan doğan kimi haklarının bulunduğu kabul ve ilan ediliyor.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin temel ilkesi, "dünya barış ve adaletin asıl dayanağını oluşturan temel özgürlüklerin gerçekten demokratik bir siyasal rejime ve insan haklarının gözetilmesine" dayandırılıyor.

haberler

Bildirgenin 3 - 21, maddelerinde, tüm insanların yararlanacakları ve çoğu kez, kendi kendimize "acaba gerçekten var mı?" diye sorduğumuz kişisel ve siyasal haklar sıralanıyor. Tek tek sıralamakta yarar var:

"Yaşama hakkı / özgürlük ve kişi güvenliği / kölelik - kulluk yasağı / işkence ya da zalimce insanlık dışı - onur kırıcı uygulama ya da ceza yasağı / yasa önünde tanınma hakkı ve eşitlik / yasalarca eşit olarak korunma / keyfi alıkoyma - tutuklama ya da sürgün yasağı / bağımsız ve yansız bir yargı önünde açık yargılama sonucu suçluluğu kanıtlanana kadar suçsuz sayılma hakkı / özel yaşam / aile, konut ve haberleşme gizliliği ve dokunulmazlığı / yer değiştirme ve oturma özgürlüğü / ülkeden ayrılma ve ülkeye yeniden dönme hakkı / yurttaş olma ve sığınma hakkı / evlenme ve bir aile kurma hakkı / mülkiyet hakkı / düşünce, vicdan ve din özgürlüğü / kanı ve görüş açıklama özgürlüğü / dernek kurma ve derneğe katılma / toplanma hakkı / doğrudan ya da seçilmiş temsilciler yolu ile kamu yönetimine katılma ve kamu hizmetlerinden yararlanma hakkı / gizli, serbest eşit oy hakkı."

Neden, niçin, nasıl?

Bu hak ve özgürlükler gerçekten varsa; yargı kararı olmaksızın yurttaşların hakları niçin kısılıyor? Tartışılması mümkün olmayan tek yanlı idari işlemlerle neden suç oluşturuluyor? Siyasi haklar nasıl elden alınıyor? Genel suçlamalar niçin yapılıyor? Dernek, kooperatif, vakıf, meslek odaları, sendika ve siyasal partilere girmek neden suç sayılıyor? Açıklandığı zaman suç sayılmayan düşünceler, sonradan egemen olan anlayışa göre nasıl suç sayılıyor? Yargısız, peşin ve ilkel bir ceza olan işkence, neden bir alışkanlığa dönüştürülüyor? Cezaevi koşulları özgürlüğü sınırlama amacını nasıl aşıyor? Savunma, soruşturma ve kovuşturmalarda niçin hukuk devleti ilkeleri dışına çıkılıyor? İnsanlar siyasal kanı, felsefi düşünceleri ve dinsel inançlarından dolayı niçin kınanıyorlar? Örgütlenme ve katılım hakları neden güvencelerle donatılmıyor? Eğitim, özgür düşünceli, bilgili ve üretici insan yetiştirmek amacından nasıl uzaklaştırılıyor? Fikir ve sanat ürünlerinin serbest oluşmasını engelleyen koşullar neden oluşturuluyor? Ve dünyanın bir çok ülkesinde ölüm cezası, niçin hâlâ yasaların güvencesi altında?

BM İnsan Hakları Bildirgesi'nin, 22 - 27'nci maddelerinde, yine tüm insanların yararlanacağı öne sürülen ekonomik, toplumsal ve kültürel haklar sıralanıyor:

"Toplumsal güvenlik hakkı / kişiliğin özgürce gelişmesi için duyulan ekonomik, toplumsal ve kültürel gereksinimleri karşılama hakkı / hakça ve elverişli koşullarda çalışma / işini özgürce seçme, işsizlikten korunma hakkı / eşit çalışma karşılığında eşit ücret, adil ve elverişli ücret hakkı / sendika kurma hakkı / dinlenme, eğlenme, ücretli tatil hakkı / sağlık ve refah içinde yeterli yaşama düzeyi hakkı / ana ve çocuğun özel korunma hakkı / eğitim görme hakkı / toplumun kültürel yaşamı ve etkinliğine katılma hakkı."

Bildirgenin son maddeleri (28 — 30), bu hak ve özgürlüklerin korunacağı düzenle bağlı olduğu sınırlılıkları dile getiriyor. 28'inci madde, herkesin bu hak ve özgürlüklerin tümüyle gerçekleşebileceği bir toplumsal ve uluslararası düzene hakkı olduğunu belirtirken, 29'uncu madde, bireyin içinde yaşayarak, kişiliğini geliştirdiği toplumuna karşı yükümlülüklerini ve sorumluluklarını vurguluyor. Yine aynı maddede, sözü geçen hakları kullanma ve özgürlüklerden yararlanmanın ancak başkalarının hak ve özgürlüklerinin tanınması nedeniyle ya da genel düzen ve refahın gerekleri uyarınca yasayla kısıtlanabileceği öngörülüyor.

Bildirgenin son maddesi, çok önemli bir sorumluluğu beraberinde getiriyor. Bildirgede sayılan hak ve özgürlüklerin, tümüyle gerçekleşebileceği bir toplumsal ve uluslararası düzene hakkı olduğunu belirtirken, 29'ncu madde, bireyin içinde yaşayarak, kişiliğini geliştirdiği toplumuna karşı yükümlülüklerini ve sorumluluklarını vurguluyor. Yine aynı maddede, sözü geçen hakları kullanma ve özgürlüklerden yararlanmanın ancak başkalarının hak ve özgürlüklerinin tanınması nedeniyle ya da genel düzen ve refahın gerekleri uyarınca yasayla kısıtlanabileceği öngörülüyor.

Bildirgenin son maddesi, çok önemli bir sorumluluğu beraberinde getiriyor. Bildirgede sayılan hak ve özgürlüklerin, bunların yok edilmesi amacıyla kullanılamayacağı belirtiliyor

Denetim yok

İnsan hak ve özgürlüklerini sayıp tanımlayan BM İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, devletler için bağlayıcılık ve yaptırım gücünden yoksun olduğu için aykırı uygulamalara karşı bir denetim sistemi de kuramıyor. Bildirgenin bağlayıcı bir hukuki belgeye dönüştürülmesi için insan hakları konusunda iki uluslararası sözleşme hazırlığı üzerinde çalışıldı. Hazırlanan taslaklar, uzunca bir gecikmeden sonra "Ekonomik, Toplumsal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi" ile "Kişisel ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi ve Zorunsuz (seçmeli) Protokol" adıyla 16 Aralık 1966'da BM Genel Kurulu'nca kabul edildi, ancak 10 yıl sonra yürürlüğe girdi.

İkinci sözleşmeye ek seçmeli protokol, sözleşmede tanınan haklara ek olarak kişilere, "taraf devletlerden biri hakkında sözleşmedeki haklardan herhangi birinin çiğnendiği yolunda duyuruda bulunmak" olanağı tanıyor.

Bu sözleşme ile ayrıca, BM çerçevesinde 18 üyelik bir İnsan Hakları Komitesi de kuruldu. Komitenin yetkisi olağan koşullarda, taraf devletlerin sözleşme hükümlerinin uygulanmasına ilişkin olarak aldıkları önlemler konusunda, taraf devletlerle BM'nin ilgili organlarına görüş bildirmekle sınırlı. Ancak komitenin özel durumlarla ilgili inceleme yetkisi de var. Komite, bildirgenin ilgili maddesinin taraf devletçe imzalanmış olması koşuluyla, taraf devletlerden biri için başka bir taraf devlet tarafından sözleşmeden doğan yükümlülüklerini yerine getirmediği yolunda ileri sürülen savı ya da ek protokolun tanıdığı hak gereğince yapılan kişisel başvuruları da inceliyor. İnceleme bir yargı niteliğinde olmayıp taraflar arasında dostca girişimler ya da arabulucuk çerçevesinde gerçekleştiriliyor.